

Vzdělávací obor: **Tělesná výchova**
Očekávaný výsledek učení: CZB-TEV-002-ZV9-006

Používá osvojované tělocvičné názvosloví, správně reaguje na pokyny, povel, smluvená gesta a signály, samostatně řídí skupinu při pohybové činnosti.

Popis úrovně Na cestě

- Rozumí a pojmenuje pokyny, povel a signály spojené s pohybovou činností.

Komunikace ve volejbale

Autor materiálu: PhDr. Jakub Forýtek

Anotace

Žáci **rozumí, správně pojmenují a reagují na klíčové pokyny, povel a signály** spojené s volejbalovou hrou, **včetně rozhodcovských gest**. Díky tomu si rozvíjejí **pozornost, rychlé rozhodování a efektivní komunikaci a spolupráci** na hřišti, což jim pomáhá uplatňovat osvojené pohybové dovednosti v týmové hře.

Aktivita je provázaná s postupným dlouhodobým nácvikem herních dovedností a porozuměním pravidlům volejbalu.

Zadání pro žáky

Dnes se zaměříme na „**komunikaci ve volejbale**“! Abyste byli na hřišti rychlí a efektivní, musíte dokonale rozumět signálům a povelům – a to nejen těm mým, ale i těm, které si budeme dávat navzájem v týmu, a i těm **od rozhodčího**! Naučíme se je správně pojmenovat a hned na ně reagovat, abychom měli hru pod kontrolou!

1. „Volejbalový slovník a řeč rozhodčích“ (úvod a opakování):

- Společně si zopakujeme **základní volejbalové pojmy a pokyny**, které budeme dnes používat. U každého si ukážeme, co znamená a jak na něj reagovat pohybem.
 - **Verbální pokyny (hráči):**
 - „**Servis!**“: Kdo podává? Jak se připravíme?
 - „**Příjem!**“: Jak se postavíme na příjem? Kdo přijímá?
 - „**Prsty!**“: Pokyn pro odbití prsty.
 - „**Spodem!**“: Pokyn pro odbití spodem.
 - „**Míč!**“: Upozornění na letící míč.
 - „**Můj!**“: Komunikační pokyn, že jdu na míč já.
 - „**Jdi!**“, „**Kryj!**“: Pokyny pro spoluhráče.

- **Zvukové signály (rozhodčí):**
 - konec výměny,
 - porušení pravidel,
 - zahájení nové výměny (servis),
 - konec setu.
- **Rozhodcovská gesta:** Nově se naučíme a nacvičíme si **základní rozhodcovská gesta** a jejich význam. (Např.: *Míč v autu*, *Dotyk sítě*, *Dvojitý úder*, *Míč na hřišti*, *Chycený míč*). Ukážu vám je a vy si je zkusíte.

2. „Hra na povely“ (návík):

- Rozdělíme se do malých skupin (3–4 žáci) na zmenšených hřištích nebo v určených prostorech.
- Budeme cvičit odbíjení míče a já (učitel) nebo jeden z vás budeme dávat **hlasité povely**.
- Vaším úkolem je na každý pokyn **co nejrychleji a nejpřesněji reagovat POHYBEM**.
- Budeme trénovat: příjem, nahrávku, odbití míče podle pokynů.
- Pokud se spletete, nevádí! Opravte se a zkuste to znovu.

3. „Volejbalová komunikační výzva“ (závěrečná hra):

- Zahrajeme si zjednodušenou volejbalovou hru (např. s odrazy míče, jedním povoleným zachycením v poli, upraveným počtem odbití).
- **V průběhu hry se snažte aktivně používat volejbalové pojmy a signály!** (Např. „Můj!“, „Míč!“, „Prsty!“).
- **Pozorně sledujte a poslouchajte své spoluhráče.** Reagujte na jejich signály.
- **Dbejte na rozhodcovská gesta!** Učitel (nebo vybraný žák) bude rozhodovat a ukazovat gesta. Vaším úkolem je na ně správně reagovat (např. pochopit, zda je míč v autu nebo k jakému porušení pravidel došlo).
- Učitel bude sledovat, jak efektivně komunikujete a jak se vám daří reagovat na herní situace s pomocí signálů a gest.

4. Reflexe:

- Po hře si promluvíme: Do jaké míry jsme si osvojili pokyny, gesta a signály? Co bylo nejtěžší na používání signálů a pojmenovávání pokynů během hry? A co na sledování rozhodcovských gest? Kdy vám signály nejvíce pomohly? Jak vám porozumění pravidlům a signálům (včetně rozhodcovských) pomohlo lépe hrát? Jak nám komunikace pomáhala ve spolupráci a týmové hře?

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK komunikační Porozumění KKK-POR-000-ZV9-001	<i>Přemýšlí o komunikačním záměru autora sdělení.</i>	- vytvářím situace, při kterých jsou žáci nuceni volit mezi různě vhodnými receptivními strategiemi - do výuky zařazuji jiná jazyková sdělení - vytvářím situace, kdy žák rozpozná a reaguje na většinu nepřímo vyjádřených významů
KK k podnikavosti a pracovní Spolupráce a týmová práce KPP-TYM-000-ZV9-001	<i>Efektivně přispívá k úspěšné týmové spolupráci.</i>	- vytvářím podmínky pro efektivní spolupráci - užívám různé komunikační strategie, tážu se, kladu doplňující otázky, shrnuji názor - diskutuji se žáky, co bylo přínosné pro splnění úkolu a co bude nutné ještě zlepšit - nastavuji se žáky pravidla komunikace při spolupráci - vytvářím prostor pro reflexi spolupráce ve hře

Metodický komentář pro učitele

- **Příprava:** Připravte volejbalové hřiště (nebo zmenšené prostory), volejbalové míče. Mějte připravený **seznam klíčových pojmů, pokynů, signálů, a zejména rozhodcovských gest** s jejich přesným významem.
- **Vysvětlení a demonstrace:** Na začátku hodiny **důkladně zopakujte, vysvětlíte a názorně předvedte** každý pojem, pokyn, signál, a **zvláště rozhodcovská gesta**. Ukazujte, jak na ně správně reagovat pohybem a jak je správně pojmenovat. Procvičte si gesta jako třída.
- **Důraz na aktivní zapojení:**
 - V části „Hra na povely“ aktivně střídejte pokyny. Vyžadujte po žácích reakci pohybem.
 - Můžete začít pomalu, a jak žáci získají jistotu, **postupně zrychlovat tempo** a přidávat složitější kombinace.
- **Role učitele:**
 - „**Trenér a rozhodčí**“: Dává jasné a srozumitelné pokyny, signály a **rozhodcovská gesta**.
 - „**Korektor**“: Opravuje správnost pojmenování i provedení pohybu.
 - „**Pozorovatel**“: Sleduje, jak žáci reagují na podněty, jak komunikují v týmu a jak chápou herní situace na základě signálů a gest.
 - „**Motivátor**“: Oceňuje snahu o přesnost, porozumění a aktivní komunikaci.
- **Zjednodušená hra:** V závěrečné hře zvažte úpravu pravidel volejbalu (např. chytání míče, méně hráčů na hřišti), aby se žáci mohli soustředit na komunikaci a reakce na signály a gesta, nikoli na složitost hry samotné.
- **Reflexe:** Závěrečná diskuse je klíčová pro upevnění učení.
 - Ptejte se na **konkrétní situace**, kde jim signály (včetně rozhodcovských gest) pomohly nebo kde měli potíže.
 - Propojte to s efektivitou ve hře a s pocitem z dobře sehrané týmové akce.

- Můžete položit otázky: „Kdy se vám hrálo nejlépe? Když jste si rozuměli, a to i s rozhodčím, nebo když jste jen tak hráli?“

Popis ověřování

Ověřování probíhá především **pozorováním učitele** během obou praktických fází a **hodnocením závěrečné reflexe**.

1. Pozorování během „Hry na povely“:

- **Porozumění a přesnost reakce (pohyb):** Jak žáci reagují na pokyny a signály pohybem?
- **Soustředění:** Udrží žáci pozornost na podněty?

2. Pozorování během „Volejbalové komunikační výzvy“:

- **Aktivní používání pojmů/signálů (hráčské):** Používají žáci v průběhu hry aktivně naučené volejbalové pojmy a signály (např. „Můj!“, „Prsty!“)?
- **Efektivní reakce na komunikaci spoluhráčů:** Reagují žáci správně a rychle na signály svých spoluhráčů?
- **Reakce na rozhodcovská gesta:** Chápu žáci rozhodcovská gesta a reagují na ně správně v průběhu hry (např. vědí, kdy je aut, nebo kdy bylo porušení pravidel a jak se míč rozehraje)?
- **Plynulost hry díky komunikaci:** Je vidět, že komunikace a porozumění gestům pomáhá hře být plynulejší a efektivnější?

3. Hodnocení během „Reflexe“:

- **Pochopení významu:** Jsou žáci schopni vysvětlit, proč je důležité rozumět signálům (včetně rozhodcovských gest) a používat je?
- **Identifikace přínosů:** Dokážou pojmenovat, kdy jim komunikace a porozumění pomohly ve hře?
- **Propojování:** Chápu souvislost mezi porozuměním, pojmenováním, reakcí a úspěchem v týmové hře? Uvědomují si význam role rozhodčího?
- **Spolupráce:** Jak nám komunikace pomáhala ve spolupráci a týmové hře?

Učitel by měl hodnotit nejen **znalost pojmů a signálů**, ale především **schopnost je uplatnit v dynamické hře (reagovat), aktivně je používat (pojmenovat) a vnímat jejich přínos pro týmovou spolupráci a hru**, včetně porozumění a reakce na rozhodcovská gesta.